

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HÄALEKANDJA

NR. 6

SEPTEMBER 1939

6. AASTAKÄIK

Ühingute ümberregistreerimise kord

VABARIIGI Valitsuse otsusega 24. augustist s. a. pandi kehtima kutseühingute ja nende liitude seaduste teostamise määrus. Selle määrase järele tulevad kõik töövõtjate ühingud ja nende liidud ümber registreerida uute normaalpõhikirjade alusel 1. oktoobriks s. a. Kui ühingud ja liidud pole antud tähtpäevaks end ümber korraldanud, likvideeritakse need sundkorras. Ka meie — trükitöölised — allume sellele üldkorraldusele ja peame seadusele vastavalt oma organisatsioonid ümber registreerima, kui me ei taha minna likvideerimisele. Seepärast püüame allpool tutvustada niihästi liidu kui ka ühingute alal korda, mille teostamisele tuleb asuda septembris ja ühtlasi vaadelda tekkivaid muutusi meie töö alal.

LIIDU ALAL

Liidu juhatus esitab vastavalt seadusele liidu normaalpõhikirja siseministeeriumile. Mingit kongressi või volikogu otsust selleks tarvis ei lähe, kuna see õigus on määrase alusel antud liidu juhatusele. Kui liidule antakse kätte teadaanne, et liidu uus põhikirja on registreeritud, siis tuleb teadaande kättesaamise päevast arvates kutsuda juba uue põhikirja alusel kokku liidu volikogu, ja seda kahe kuu jooksul. Ühtlasi kaob senine liidu võimuorgan — kongress ja volikogu.

Liidu nõukogu moodustatakse liitunud ühingute esindajatest, kusjuures liidu juhatus juba varem määrab kindlaks igale ühingule esindajate arvu suuruse. See arv oleneb vastava ühingu liikmete arvu suurusest ja tuleb teostada proportsionaalsuse süsteemi alusel. Igal juhul esindajate arv nõukogus ei tohi olla alla 15 ja üle 30-ne. Liidu tegevuse senise praktilise järgi võiks nõukogu moodustamise aluseks võtta senine komme — iga ühing saadab iga 50 või selle osa liikmete pealt 1 esindaja, järelikult liidu nõukogu koosneks umbes 22 esindajast. Uue muudatusena on nõukogu korras see, et liidu senine juhatus automaatselt saab hääleõiguse nõukogus (§ 18), seega osutudes tähtsaks

kaalukeeleks nõukogu otsuste tegemisel. Nõukogu ülesandeks on liidu esimehe valimine, kusjuures kandidaadid sellele kohale peab esitama kirjalikult vähemalt neljandik nõukogu koosolijast. Olles valinud esimehe, võib valida juhatuse. Juhatuse liikmete kandidaadid esitatakse kas esimehe või neljandiku koosolijate kirjalikul ettepanekul. Liidu revisjonikomisjon valitakse juba harilikus korras.

Liidu esimees, juhatus ja revisjonikomisjon tuleb tingimata valida kahe kuu jooksul pärast liidu ümberregistreerimist. Kui kahe kuu jooksul pole need juhtivad organid ametisse valitud, kuulub liit likvideerimisele. Nii ei jää liidul muud üle kui 1) esitatakse registreerimisele liidu uus põhikirja ja 2) pärast registreerimist kutsutakse kokku uuel alusel liidu nõukogu. Selle tööga peab valmis saama hiljemalt 1. jaanuariks 1940.

ÜHINGUTE ALAL

Ka ühingud alluvad sellele korrale ja ühingute juhatused on volitatud registreerima uued põhikirjad 1. oktoobriks. Liidu juhatus tahab seda tööd siiski lihtsustada nii, et ühingute juhatused teostavad kohtadel vajalikud põhikirjade notariaalsed kinnitused ja saadavad allakirjutatud põhikirjad liidu juhatusele teatud tähtpäevaks. Liidu juhatus viib ühingute põhikirjad koos liidu põhikirjaga ümber-

NUMBRI SISUS:

Ühingute ümberregistreerimise kord

Kaks pühapäevamõtet esimeeste kokkulekult

Meie organisatsioonidest

Tartu trükitöölised Riias

Spordiosa

Ääremärkused

Teised ametiühingud

Välismaine ringvaade

Kirjut maailmast

registreerimisele ja sellega saavutatakse olukord, kus kogu liit ühes oma organisatsioonidega oleks korraga registreeritud ja saavutaks ühtlustatud ilme. Ühingute juures on veel siiski oluliseks muudatuses see, et liidu juures kahekuulise tähtaja asemel ühingu peavad valima vajalised juhtivad organid ametisse ühe kuu jooksul. Loomulik, et ühingute poolt uute põhikirjade alusel kutsutud peakoosolekutel valitakse ka esindajad liidu nõukogusse. Seepärast on tähtis, et ühinged kergendaksid siin liidu tööd ja peaksid silmas liidu poolt antud juhiseid ja tähtpäevi. Allakirjutamiseks vajalised põhikirjad saadetakse ühingutele kätte trükitud kujul, seega langeb ära paljundamise raskus.

PARALLEELÜHINGUTE KÜSIMUS

Trükitöölise liikumisel on võrdlemisi vähe tegu paralleelühingutega. Siiski on üks ühing, ja see on litograafide ja kivitrükkijate ühing „Graafika“. Selle saatus näib olevat otsustatud. Kuna ka trükitöölise ühingute ülesandeks on kõigi polügraafiatööstusharude töölise organiseerimine, siis ka kivitrükkijad ja litograafid kuuluvad ühingutesse. Neil on siiski veel iseseisev ühing ja see tekitab kohapeal paralleelismi. Vastu tulles litograafidele võiks neile siiski võimalus jätta ühingu juure asutada sektsioon, kui kivitrükkijad ja litograafid seda soovivad. Mis puutub trükitööstuse meistrite ühingusse „Polügraaf“, siis nende praegune ühingu põhikiri sisaldab endas kutseühingu aluseid. Tegelikult nende huvid lähevad lahku laia töövõtjaskonna massist ja seepärast, et mitte osutada paralleelismi kutsehuvide kaitse alal, peab „Polügraaf“ muutma end mõneks kultuurseltsiks või abiandmise ühinguks, mis ei taba enam töövõtjaskonna kohta kehtivat seadust. Muid paralleelühinguid trükitööstuses pole, ja seepärast on kogu küsimus kaunis lihtne lahendada. Olgu siin meele tuletatud, et paralleelühingute kaotamist nõuab kehtiv seadus. Seaduses nimelt on öeldud, et ühes territoriaalpiirkonnas ei või olla kaht sama tööharu huve kaitsvat töövõtjate ühingut.

OSAKONDADE KÜSIMUS

On tekkinud küsimusi, mis saab seniste ühingute usalduskohtadest või osakondadest. Nii on Tartul Valga osakond, Võru organiseerib Petserit ja Tallinna ühing Rakvere ning Kuressaare trükitöölisi. Seaduses on öeldud, et on kas üleriikliku ulatusega kutseühingud või kohalikud kutseühingud. Üleriiklikke kutseühinguid liidus olla ei saa, kuna selleks koonduvad nad üleriiklikku liitu. Järelikult küsitakse, kas kohalikul kutseühingul on õigus organiseerida töölisi ka teiste omavalitsuspiirkondade aladelt. Järele pärides vastavatelt

kompetentsetelt asutustelt selgitati meile, et sel alal takistusi polevat. Nii võib Tallinna ühing, näiteks, registreerida kohaliku kutseühinguna, aga organiseerimise piirkonnana märkida Rakvere ja Kuressaare, kui lähedal asuvad kohad ja kus koha peal puudub või võimatu asutada iseseisvat kutseühingut.

Kui see võimalus puuduks, siis tuleks paratamata registreerida iseseisvad ühinged koha peal, kui liit ei tahaks kaotada ka sealsetid kolleege organiseeritud tööliste perest.

Nii, üldiselt, kutseühingute seaduse rakendamiseks. Meie kõikide sooviks on seda segamatult ja kindlalt läbi viia, et kord saavutada vajalist rahu sel alal ja asuda oma jooksvate ülesannete täitmisele.

Liidu esindaja sõit Kopenhaageni

A. Schönberg, kes viibis liidu esindajana Kopenhaagenis rahvusvahelisel trükitöölise kongressil, jutustas oma muljetest järgmist:

— Sõit möödus üldiselt hästi, kuigi võttis aega. Laev, millega tuli sõita sinna ja tagasi, kulutas selleks tervelt kaks ööpäeva, nii et Kopenhaagenis sai viibida vaid kolm päeva. Siiski oli see küllalt, et võtta osa kongressist ja viibida tähtsamate päevakorrapunktide arutamise juures.

— Kas tuttavaid oli ees?

— Küll. Näiteks Soomest oli tulnud kongressile Hällström. Samuti oli Rootsist Nils Wessel j. t., kellega oli juba minevikus kokkupuuteid.

— Kuidas suhtuti Eestile?

— Hästi. Tehti nalja, et esindaja tuleb kaugelt maalt ja vajab selleks kaks ööpäeva sõitu. Ka eesti lipp oli asetatud teiste maade kõrvale.

— Mis tehti otsuseks rahvusvahelise sekretäri ja sekretariaadi asupaiga suhtes?

— Üksmeelselt valiti tagasi rahvusvaheliseks sekretäriks H. Grundbacher, seega polnud muudatust. Samuti jäi ka sekretariaadi asukohaga — ikka Šveitsi.

— Mis tehti kongressi vaheajagadel?

— Nagu ikka — vastuvõttud. Olime Kopenhaageni linnapea juures õhtusöögil, eriti kus linnapea on endine trükitööliline. Korraldati ka muid kokkupuuteid taani organisatsioonidega. Sõideti korra Rootsi, kuid sellest sõidust ma osa ei saanud võtta.

— Seega kõik hästi.

— Mis seal ikka muud.

Kaks pühapäevamõtet esimeeste kokkutulekult

Osavõtjaid kutseühingute esimeeste kokkutulekult

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu ajutine juhatuse korraldus pühapäeval, 27. augustil, üleriigilise kokkutuleku, millest võtsid osa üle maa kutsutud töövõtjate kutseühingute juhatuste esimehed või nende asemikud. Nagu eelteadetes räägiti, taheti sellega kutseühingute esimehi tutvustada juba varem neile langeva suure vastutusega vastavalt uutele normaalpõhikirjadele.

Seda tähtsust rõhutasid ka koosolekule referendina ilmunud peaminister K. Eenpalu ja sotsiaalminister O. Kask. Kõneles veel tegelikkudest küsimustest Keskliidu praegune esimees J. Voiman, näidates kutseühingute viimase aja jõudsale liikmete juurekasvule.

Meie ei peata selle arvustava seisukoha juures, mida läbirääkimistel kandsid ette peaaegu kõikide kutseühingute juhtivad jõud kehtima hakanud kutseühingute seaduse ja normaalpõhikirjade suhtes. See peegeldus kõikidest sõnavõttudest, võttes mõningal juhul üsna terava kuju.

Küll aga tahaksin peatada nende mõtete juures, mida kergitasid valitsuse ministrid. Oluliseks neist oli kaks küsimust: 1) kutseühingutele õiguse andmine esindada tööstusöölisi töötülide puhul ja

sundotsuse laiendamine kogu tööstusharu peale ja 2) tulevikus Tööliskoja ja kutseühingute vahelise suhte ja sideme kõvendamine.

1.

— Kui kutseühingud on asunud normaalsele tegevusele uute põhikirjade alusel, siis antakse neile õigus töötülide puhul esineda tööliste volinikena — öeldi koosolekul ministrite poolt. Valitsus kavatses kohe pärast ümberregistreerimist esitada Töötülide lahendamise seaduse muutmise kava, milles on ette nähtud sellekohased õigused kutseühingutele. Kutseühingud on pidevalt nõudnud endale selle õiguse saavutamist, lugedes praeguses Töötülide lahendamise seaduses selle õiguse puudumist suureks ülekohtuks tööliste huvide kaitse alal. Peaks olema vist kõigile selge, et jättes töölised vaid ainult omapead ja ilma organisatsiooni kaitseta, ei suuda töölised küllalt edukalt võidelda ettevõtjate juristide väidete ja andmete vastu. Ühes kohas vähese vilumuse, teises kartuse jne. tõttu. Kutseühingul oleks võimalus hoolt kanda vastava materjali koostamise eest ja põhjendada palju veenvamalt ja kartmatult tööliste seisukohti. Kogu senine Töötülide lahendamise seaduse rakendamine oma

sisus näitab, et saadud saarvutused palkade kõrgendamise alal reaalselt pole mitte tõstnud elatistandardi, vaid vastuoksa — elukalliduse tõusu tõttu on reaalpalk koguni langenud. See näitab, et hoolimata majanduslikust elavnemisest pole tööliskond olnud võimeline parandama oma olukorda. Seda parandamise võitlust on aga arendatud vaid kehva Töötulide lahendamise seaduse ja komisjoni kaudu ning ülaltoodud tulemused kõnelevad küllalt selget keelt komisjoni abist. Mis puutub sellesse, et sundotsuseid tahetakse laiendada kogu tööstusharule, siis see on tervitatav. Kui juba sundotsus, siis olgu see täielik ja ärgu piirdugu vaid ühe käitiseaga. On rida käitisi, mis ei saa eluilmas vastu hakata seaduse normide kohaselt tööandjale ja seepärast seesuguste käitiste suhtes (neis on ka palgad harilikult madalamd) võiks kehtima panna automaatselt ka aktiivsemate käitiste poolt saavutatud kõrgemad tasunormid. Sellega tõstetakse vastava tööstusharu tööliste keskmist elatusstandarti tunduvalt, nagu vastavad uurimused vanadest sellealalistest kokkulepetest näitavad. Niipalju sellest mõttest.

2.

Teiseks oli tõstetud küsimus, et vabariigi valitsus tahab lähimas tulevikus võtta revideerimisele senise Tööliskoja struktuuri ja seada selle kutseühingutega lähemasse kontakti. Teatavasti praegu mõjutavad Tööliskoja koosseisu ja sisu töölisvanemad ja valijasmehed. Neil võivad olla oma sihid ja arusaamised kerkivatest küsimustest ja sellest olenevad vastavad seisukohad. Valitsus kardab aga, et siin võib tekkida lahkarvamisi kutseühingute ja Tööliskoja vahel. Olles kutseühingute seadnud normaalsele alusele ja lootes sellest reformist kõige paremat peab valitsus tarbetuks segavat võitlust kahe eriorgani vahel. Ühtlust loodetakse saada seekaudu, et ka kutseühingute uuendatud tahe avaldaks end Tööliskoja moodustamisel. Eriti aga olakse pahandatud praeguse olukorra üle, kus Tööliskoda ja Töölisühingute Keskkliit ei tööta käsikäes ja Tööliskoja süüks loetakse ka paljude ülesannete teostamist, mis peaks õigupoolest olema Keskkliidu ülesandeks.

Nagu sellest näeme, on tõsine kava siduda Tööliskoja saatust kutseühingute omadega. Milliseks kujuneb meie ametiühinguline liikumine, selliseks kujuneb ka Tööliskoda. Kui pääsevad kutseühingulises liikumises mõjule tööliskonnale võõrad inimesed ja seisukohad, siis paratamata avaldub see ka Tööliskojas ja vastupidi. Mingit pidurdust sel alal oleks raske leida ja sellega hoitakse üllatusi ning taktilisi lahkuminekuid. Härra sotsiaalminister Kask märkis küll, et ta on praeguse Tööliskoja juhatuse

tegevusega täiesti rahul olnud, aga siiski teab tema, et Tööliskoda asusid juhtima inimesed, keda Sisekaitse ülema poolt tagandati 1936. aastal vabalt valitud Keskkliidu juhatusest. Sellest aga ei tulnud kontakti Sisekaitse ülema määratud Keskkliidu juhatuse ja Tööliskoja vahel.

Nagu näha, tahetakse selles mõttes luua kindlam kord. Konverentsil öeldigi, et ega praegu ümbervalimisele tulev Tööliskoja koosseis pärast valimisi ka pikka pidu pea, vaid võib lõpetada oma volitused enne 3-aastast seaduslikku tähtaega.

*

Niipalju neist pühapäevamõtetest. Millal neid hakatakse ellu viima, seda näeme lähimas tulevikus. Kogu küsimus on sellest, kuidas hakkama saadakse kutseühingute uuele alusele seadmisega ja millised mõjud ja inimesed võtavad Keskkliidu juhtimise enda kätte. Ja viimast on praegu raske öelda — kergem on jõudu laiali puistata kui seda tervikuna kokku koguda.

Mis saab Kuressaarest ja Rakverest?

Praegu on ühingul organiseeritud usalduskoh-tade nool Rakvere kui ka Kuressaare kolleegid. Normaalpõhikirjade ilmumisega võib aga tekkida raskusi nimetatud kohtade hoidmisega Tallinna all. Kuigi küsimus pole veel täieliselt selge ja vajab veel järelekuulamist, peeti siiski tarviliseks juba aegsasti samme astuda nii Rakvere kui ka Kuressaare kolleegide hulgas iseseisva ühingu loomiseks. Seda seetõttu, et vajaduse korral oleks võimalik kohe saata kätte põhikiri allakirjutamiseks ja registreerida vastavas asutuses. Mis puutub ühingu asutamise võimalusse, siis Kuressaares ega Rakveres raskusi ei peaks tekkima. Mõlemas linnas on üle 15 organiseeritud liikme — iseseisva ühingu rajamiseks on aga vaja vaid 7 liiget. Ühingu juhatust ongi saatnud sellekohased järelepärimised kohtadele ja loodab ülalnimetatud küsimuses pea täielisele selgusele jõuda.

Tööpuuduse tagasimineku

Rahvusvahelise Tööameti poolt koostatud statistika alusel võiks märgata töötute arvu üldist langemist. Nii on 20 loetletud maast 13-s töötute arv lüüdnud tagasi. Ainult 5 maad — nende hulgas Austraalia, Belgia, Kanada ja Ungari — märgivad töötute arvu suurenemist. See oleks tõesti hea ajamärk, kui mitte arvestada tõsiasja, et paljudes riikides töötute arvu kahanemine sünnib ebanormaalse relvastuse tööstuse kasvu arvel. Viimane on väga kahtlase väärtusega tööstuse areng ja võib end tulevikus veriselt kätte maksta.

Meie organisatsioonidest

Aleksander Schönberg 50-aastane

26. augustil s. a. pühitses oma 50. sünnipäeva Eesti Trükitöölise Liidu ja Tallinna Trükitöölise Ühingu laekur Aleksander Schönberg. Juubilar on üks väheseid trükitöölisi, kes oma vaba aja on jäävvalt pühendanud ühiskonnale. On ju ühiskonna teenimine üks tänamatumaid ülesandeid. Juubilar on vastu pidanud 16 aastat, ja julgeme loota veel vähemasti teist niisama pikka aega.

Juubilari kauaaegne tegevus liidu ja Tallinna ühingu laekurina on igale trükitöölisele-ametiühinglasele tuttav ja hinnatav. Selle kõrval on juubilar kaasa löönud igas liidu ja ühingu ürituses koha peal, kus abi vaja, ning käinud korduvalt liidu esindajana välismaal.

A. Schönberg sündis Kuressaares. Õppis ladujaks parun A. Sassi trükitöökohas. Töötas Lätis ja Soomes. 1918. a. alates töötab kodumaal, algul „Ühiselu“ siis „Tähe“ ja praegu R. Tohver ja Ko trükitöökohas masinalladujana, olles ühtlasi kohapealseks usaldusmeheks.

Peale kutsealalise ametiühingulise tegevuse on juubilar töötanud pikemat aega Tallinna Ühise Haigekassa revisjonikomisjonis ning Töölispanega nõukogus.

A. Schönbergi sünnipäeva puhul käis ühingu meeskoor juubilari lauluga äratamas. Töökohas olid kaastöölised ehtinud juubilari tooli tammelehist pärjaga ning teinud talle hinnalise kingi. Ka ühingu juhatus ei unustanud juubilari tema aupäeval.

26. augusti õhtul toimus juubilari poolt suurem koosviibimine sugulastele, ühingu juhatusele ning sõpradele-kolleegidele. Meeleolulise tervituskõnega esines ühingu esimees Rebane, soovides juubilari salvedesse niisama rikkalikku saaki nagu seda on annud tänavune sügiski. Ei unustatud ka juubilari abikaasat, kes sai kaks päeva varem samuti 50-aastaseks. Koosviibimisele saabus rida tervitusgramme isikult ja ühinguilt-ringidelt. Tartu kolleegide poolt ütles tervitust Koplus. Kohal oli ka Tartu ühingu kultuurtoimkonna esindaja pr. Krause.

Meeleolukas koosviibimine õnnestus kõigiti hästi. Jääb vaid soovida, et soe poolehoid ja hinnangud juubilarile aitaksid pisutki leevendada seda vaevarikast ning tänamatut tööd, mida ta teinud ja teeb tööliiskonna hüvanguks.

Meie juubilarile

Palju mehi elab maailmas, kes teevad teist tööd kui seda, millele nad arvavad endil olevat annet. Nende õnn, et neil ei ole aega, muidu selguks, et nad ei olegi selleks andekad, kui hakkaksid proovima oma ihatud ala.

Meie juubilari on tabanud ebaõnn. Ta on sattunud oma ihatud alale. Kuid ta on siiski olnud ka õnnelik, sest ta on suutnud vältida tolle ebaõnne suurt kõikuvust. Ta on täitnud endale võetud kohuse.

Valm räägib, et mägi olla sünnitanud hiire. Meil, töölisil, oma piiratud palgatingimuste juures tuleb sageli olla hiirteks, kes sünnitavad mägised. Ja kui oleme neid sünnitanud fondide, puhkekodu ja palju muu näol, siis on siin suured teened laekurina ka juubilaril. Ta pole olnud dekoratsiooniks poliitilise võitluse laval ega lasknud lendu mõttevarblasi täispuhutuna ja võõbatuna kotkaiks. Ta on vaid trullit hoidnud ja kasvatanud liidu ja ühingu vara. Ning seda hoidmist ja kasvatamist on nii mõnigi tunnud oma nahal.

*

Meil kõigil on kuldsed südamed, kuigi mõnikord oleme liig ametis oma toimingutega, et seda meenutada. Tõeliselt julm, kuri inimene on niisama haruldane kui täieline idioot. On seepärast mõttetu

hakata siinkohal tegema suurkokkuvõtet juubilarivoorusist. Lepime vaid vähese ülalõelduga. Polegi ju palju põhjust tunda erilist meeleülendust selle üle, et inimene evib vooresi, samuti nagu me ei satu vaimustusse teadmisest, et inimesel on maks ja maosüljenäärmed. Voorused on inimesel niisama loomupärased kui seedimisorganidki.

Pole seepärast ka mõtet panna paberile rohkem „südanthaaravat“ ega seigelda edasi mõtteis, „mis liig sügavad pisaraile“.

Surugem vaid vaimus kätt tublil töomehel tema aupäeva puhul ning soovigem südamest:

Palju õnne ning ikka otsest ja innukat teotsemist trükitöölispere hüvanguks edasissil päevil!

Henn Raiglo

Meeskoor

käis südaööl vastu 26. augustit lauluga äratamas 50. aastasse jõudnud liidu ja ühingu laekurit A. Schönbergi. Koori nimel tervitas juubilarivooru vanem A. Totsas. R. Tohverit kaaskollegide tervitused andis üle kooriliige H. Raiglo, kes tervitas juubilarit ka näiteringi ja noorterangi nimel.

Ühtlasi tervitati ja lauldi laul ka proua Schönbergile, kes 24. aug., seega kaks päeva varem, sai samuti 50-aastaseks.

Lõbusas keskustelus möödusid kiiresti paar hubast tundi juubilaride kodus, kust lahkumine polnudki nii kerge kui see varem juubilarile puhkuse võimaldamiseks oli kavatsatud.

Näitering

teostas oma järjekordse külalisetenduse Keila lähedal Tuulas 20. aug. s. a. Seekord tuli esineda vabaõhuaniteelaval. Trupil oli säärane esinemine esmakordne. Seoses sellega ei õnnestunud näidend „Potilöövi perenaine“ ka eriti hästi. Üldmulje aga jäi rahuldav.

Tagasitulek Keila jaama toimus ööpimeduses erilises romantikahõngus. Kogu teeäär oli täis lõkkeluledes mustlaslaagreid, mida külastati mustlaslauludega. Ühes laagris oldi eriti liigutatud vana laulu „Mu akna alla tuli üks vana mustlane“ ilust. Öeldi seda kuuldavat esmakordselt, ning ütleja oli juba ise vanem mustlaseit. Lauldi meilegi. Kaks mustlaspoissi saatis truppi lauluga kuni vagunitrepini, kuigi nad alul jaamas olles sugugi häält teha ei tahtnud. Ent vastutasuks meie neilt ühe laulu ikkagi pinnisime välja. Teised tulid juba pärast iseenesest.

Ühingu ruumide

korraldamiseks muretseti aknaeesriitele vasksed hoidjad, kuna vanad olid liig lühikesed. Samuti on ka sissekäiku paigutatud linoleumkate põrandate korrashoidmiseks.

E. Ruul lahkus TTÜ juhatuses

Tallinna Trükitöölise Ühingu juhatuse liige ja abiesimees Eduard Ruul pidi tervislikel põhjustel tagasi tõmbuma ühingu tegevusest, kuna vastu sügist ähvardas ühingu töö jälle suurened ja seega võiks see töö mõjuda halvendavalt E. Ruuli tervisele. Liidu esimehena võtab E. Ruul ikkagi veel aktiivselt osa liidu tegevusest. Ühingu juhatus pidi kahetsedes võtma teadmiseks E. Ruuli lahkumise ja ühingu esimees avaldas kõigi juhatuse liikmete nimel E. Ruulile tänu seninäidatud tegevuse eest. Juhatuses osavõtmiseks saadeti kutse järgmisele kandidaadile — Elmar Jänesele („Päevalehe“ trükikoda).

Mis saab kultuurtoimkonna kodukorrast?

Teatavasti kinnitati eelmisel ühingu peakoosolekul ühingu kultuurtoimkonna kodukord. Vahepeal on aga avaldatud uued normaal-põhikirjad, mis muudavad senist asjaajamise ja juhtimise korda ühingu. Seetõttu tuleb kooskõlastamisele ka kultuurtoimkonna kodukord ja arvestades ülaltoodut tuleb kodukord uuesti läbivaatamisele.

Liikmete arv suureneb

Hoolimata suvekuudest on ühingu liikmete arv suurenenud mõnekümne isiku võrra. Nii võeti ühingu liikmeks vastu 3. juulist kuni 23. augustini üldse 10 liiget.

Raskusi usaldusmeestega

Nii mõneski trükikojas on usaldusmehed oma ameti maha pannud. „Librires“ puudub juba mõnd aega usaldusmees, uut on aga raske leida. „Estotrukis“ teostus usaldusmeeste vahetus vana usaldusmehe tagasiastumise tõttu. Usaldusmeeste küsimus vajab veelgi peamurdmist, olgu et enamikus kohtades on usaldusmehed ametis. Selle küsimusega tegeles ka ühingu juhatus, ilma et oleks kindlat otsust vastu võetud. Küll aga avaldati arvamist, et uuel ühingu peakoosolekul peaks vastu võetama usaldusmeeste kodukord ja usaldusmeestele võimaldatama priipääsmed ühingu pidudele. See oleks väikeseks kompensatsiooniks usaldusmeeste raske töö eest.

Raamatukogu korraldustöödest

Ühingu kolimisega uutesse ruumidesse teostati ka põhjalikum revisjon ühingu raamatukogus ja vaadati läbi raamatukappidesse paigutatud raamatute hulk. Teatavasti muretseti raamatukogule juure kaks uut kappi, mistõttu suurenes veidi raamatute panipaik. Kolleegid A. Jõgi ja M. Kask pidid juulis raiskama hulga aega, enne kui saadi raamatute riulitele asetamisega toime. Ka kartoteeki on uuendatud ja endised vanad kaardid on vahetatud ümber uute läikkaartidega.

„Kartuliõhtu“ Aegviidus

Ühingu on kombeks kujunenud igal aastal hooaja lõpul korraldada väljasõit Aegviitu n.-n. kartuliõhtu nimetuse all. Õigupoolest pole see puhtkartuliõhtu, vaid küpsetatud kartulitele ja heeringatele antakse juure veel vabariigi valget, nii et saadakse tulemusena hea tuju värskes looduses. Seaduseks on muidugi ainult see, et võetakse osa kartulite ja heeringate küpsetamisest tulelõkkel ja söömisest.

Ka tänavaaastal, 2. septembril, korraldati väljasõit Aegviitu kartuliõhtule, millest osa võttis ligi 35 inimest. Puhkekodu platsil tehti kiires korras lõkketuli, milleks saadi luba kohalikult metsnikult. Kõik ämbrid seisis reservis tulekaitseks, nii et seaduse nõuded täideti täpselt. Kohal oli bajaanimees, kes püüdis hoolt kanda tantsu eest haljal murul. Mõistagi, et seda võimalust kasutati ohtrasti. Kui oldi juba hästi mõnuldud tule juures, siis mindi ka järve suplema ja lõpuks, kaugelt üle kesköö, vajuti unne reserveeritud puhkekodu tubades. Pühapäeval oli veelgi võimalus viibida päikesekullas ja kui pühapäeva õhtuks jõuti Tallinna, siis öeldi: oli mõnus päev ja kartulid maitsesid hästi!

Ruumide kasutamine

Alates 4. septembrist s. a. on ühingu ruumid avatud liikmetele kasutamiseks igal äripäeval kella 18—22.30, välja arvatud laupäev. Laupäeval on ruumid avatud kella 15—17 vajaliste asjade öienamiseks.

Asjaajamisse ning liikmemaksudesse puutuvates küsimustes on võimalik seletusi saada igal laupäeval ja kolmapäeval, mil kohal on korrapidajaks sekretär või laekur. Liikmemakse võetakse vastu ruumides viibiva korrapidaja poolt.

*

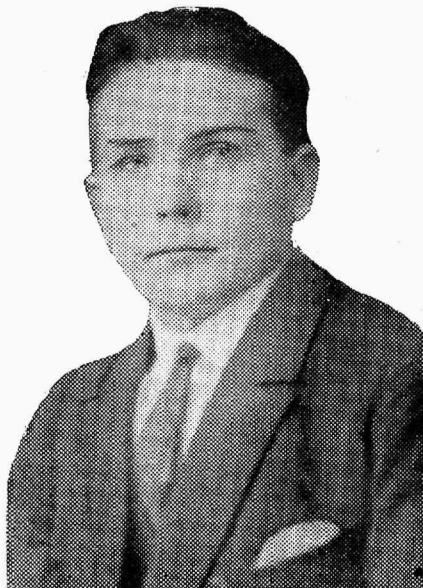
Raamatukogu on avatud igal teisipäeval ja reedel kella 18—21.

*

Ühingu juhatus otsustas lubada ruume liikmetele kasutamiseks (sünnipäevad, juubelid jne.) soodustatud hinna eest. Ühekordselt võetakse ruumide kasutamise eest lau- või pühapäeval 7 krooni. Ringide korraldatavad peod, kui need on seotud osavõtumaksuga, maksustatakse 10 krooniga. Võõrastele organisatsioonidele pidude toimepanemiseks määrati hinnaks 50 krooni, ametiühingutele 40 krooni. Koosolekute korraldamise eest võetakse maksu 6 krooni.

Uued usaldusmehed

„Estotriiki“ tagasiastunud usaldusmehe A. Sõstari asemele kinnitati uueks usaldusmeheks Ruut ja Kuressaare usaldusmeheks R. Tamses tagasiastunud J. Meigase asemele.

Aleksander Pangsepa 25 a. ametijuubel

Meie ühingu liige A. Pangsepp pühitses 29. aug. s. a. oma 25 aasta tööjuubelit. A. Pangsepp töötab juba pikemat aega „Päevalehe“ trükikojas ladujana, olles tuntud kohusetruu ja meeldiva kolleegina. Ametijuubeli puhul oli kõikidel kolleegidel võimalus avaldada juubilarile oma austust ja lugupidamist. Juubilar on tegev ka Tallinna Trükitöölise Ühingu juhtimise alal, olles mõnd aega ühingu revisjonikomisjoni liikmeks.

Aupäeva puhul surume juubilaril kätt ja soovime ka edaspidises tegevuses ühiskonna kasuks kõike head.

Imelik ettekirjutus

Tartu Töölisühingute Keskliidu esimees ja sekretär saatsid Tallinna Trükitöölise Ühingule kirja 15. augustist s. a., milles palusid ühingu juhatus tagasi võtta senine Tööliskoja valimisi ettevalmistavale toimkonnale esitatud kandidaat Johannes Kurvits ja asendada see mõne uuega, kes „mõistab tekkinud olukorda ja oskab leida lahendust“. Ühe sõnaga — Keskliit tahtis Kurvitsa asemel näha kedagi teist.

Harilikult on kombeks, et parema kandidaadi suudab anda ikkagi vastava ala ametiühing. J. Kurvits on seni olnud juhatuse usalduse osaline ja pole temale tehtud senini juhatuse poolt mingeid etteheiteid. Oleks aga juba täiesti ebaloomulik, kui kõrvaldamine sünniks väljastpoolt tulevate surve mõjul. Juhatus, kaaludes igakülgset küsimust, leidis sellise nõudmise olevat põhjendamatu ja jäi Kurvitsa kandidatuuri juure, sellest teatades ka Tartu Töölisühingute Keskliidule.

Karbitöölise küsimusest

Polügraafiatööhäru alla kuuluvad karbitööstused, mispärast ühingu sihiks on ka nende organiseerimine. Häda on selles, et karbitöölise enamik on kvalifitseerimata töötajad ja liikuva iseloomuga. Seepärast on neid raske ühinguga siduda. Töösturid on karbitööstuses veel teostamata jätnud palkade alammäärad ning muud tingimused, mis trükikodades kehtivad. Arvestades neid asjaolusid juhatus otsustas liidu poole pöörduda karbitöölise küsimuse uueks ülestõstmiseks. Karbitöölisele tuleb nõuda palkade alammääru, samuti ka astuda samme kutseoskuseasutustes karbitöölise kvalifikatsiooni loomiseks ja neile oskustöölise tunnistuste hankimiseks.

Paralleelselt sellega hakatakse karbitöölise organiseerima ühingusse, milleks on eeldusi olemas ETK karbitööstuses. Juba varem on karbitööstustest täieliselt organiseeritud Pihlaka töökoda.

Ühingu ruumide avapidu

Juhatus poolt otsustati korraldada 16. septembril traditsiooniline ruumide avamise pidu, kusjuures koostati eeskava. Eeskavas on ette nähtud avamäng ühingu orkestrilt, tervitused, meeskoori laulud, näiteringi ja soolotekanded jne. Kuna on karta suurt tungi, siis ühingu juhatus otsustas avamispeole lubada vaid ühingu liikmeid.

Karbitöölise organiseerimisest

29. augustil peeti ETK karbitööstuses tööliste üldkoosolek, kus refereeris A. Offenbach ühingusse organiseerimise tähtsusest. Koosolekul suhtuti soojalt ettekandele ja enamik karbitöölise, üldse töötab seal 100 töölise ümber, otsustas astuda Tallinna Trükistöölise Ühingu liikmeks. Seekaudu loodetakse kaitsa karbitöölise huve, kuna praegu on nende palga- ja töötingimused üldse korraldamata. Kuna aga karbitööstus on seotud trükistööstusega, siis peeti loomulikuks karbitöölise organiseerimist trükistöölise ühingu alla. Tulevikus võiks kõne alla tulla karbitöölise sektsiooni loomine, et võimaldada karbitöölisele puht-spetsiifiliste küsimuste käsitlemist.

Valgast

Liidu sekretär Valgas

Liidu sekretär A. Offenbach külastas Valgas Tartu Trükistöölise Ühingu Valga osakonna sekretäri K. Mõttust, kellega pidas nõu Valga osakonna puuetest iseseisva ühingu loomiseks. Samuti andis sekretär informatsiooni senisest tegevusest ja üldisest olukorrast.

Narvast

Trükistöölise haigekassa

Narva üldise haigekassa juhatuse ja revisjonikomisjoniga valimistel valiti haigekassa juhatusse trükistöölise N. Printsthal ja revisjonikomisjoniga A. Grossman. Seega on haigekassa juhtivates organites kaks trükistöölise. Ümbervalimistega oli janti, kuna vana juhatuse mehed tõstsid protesti esimese valimise vastu ja valimised tühistati. Alles teiskordisel peakoosolekul suudeti asi lahendada vormilisest küljest ja uued mehed asusid ametisse.

Pärnust

A. Hertenbergi küsimus

A. Hertenberg on vana mees, töötades kuni senini ikkagi veel trükikojas. Loomulik, et tema pole enam täie töövoimega ja seepärast avaldas ta soovi minna liidu juures asuva invaliidsuse fondi toetusele. Pärnu ühing, kus A. H. on auliikmeks, ei saanud seda teha vormilistel põhjustel, kuna A. H. ei vastanud fondi määrustele.

Omavalitsusel, kui A. H. püüdis oma 50 aasta tööjuubelit, valis Pärnu ühing A. H. ühingu auliikmeks. See oli 1927. aastal. Hertenberg kuulus ühingusse vaid kaheksa aastat, makstes selle aja eest ka liikmemaksu. Auliikmeks valimise puhul ei tasunud ta enam liikmemaksu. Kui nüüd liidule tuli A. H. sooviv avaldus invaliidsuse fondile minekuks, siis fondi määrused näevad ette vähimalt 520 nädala liikmemaksu tasumist. Hertenbergil polnud seda tehtud, kuigi ta oli ühingu liige edasi. Kuna aga A. H. seda ei teadnud ja fondi määrused teisiti lahendada ei anna, liidu juhatus soovitas A. H. maksta vähimalt puuduvad liikmemaksu nädalad ja siis võetakse arutusele invaliidsuse fondile arvamine. Kuni seda pole tehtud, ei saa liidu juhatus ka kõige parema tahtmisega A. H-le vastu tulla.

Kirjaoskamatuse Rumeenias

Veel on Euroopas riike, kus leidub palju lugeda ja kirjutada mitteoskajaid inimesi. Üheks selliseks maa on Rumeenia. Korraldatud uurimuste järgi oli Rumeenias üldse üle 7 aasta vanuseid 14.524.878 kodaniku (üldine rahvaarv 18.100.000). Sellest arvust umbes 6.200.000 inimest ei oska lugeda ega kirjutada. Seega Rumeenia kodanikest väevalt 58% üldse orienteerub ajakirjanduses ja vaimuvaras. Kogu muu rahvas elab pimeduses. Pole ime, kui Rumeenias valitseb seetõttu harimatus. Linnades on kirjaoskamatuid 22,5%, kuna maal on 48%. Ülaltoodud arvud on antud 1930. aasta lugemise alusel, viimased aastad on siin toonud kahtlemata paranemise.

Tartu trükitöölised Riias

Võidupüha varahommikul asusime kahe autobusega teele, et külastada 96 osavõtjaga Riia ametivendi.

Juba piiripunktil kohtasime oma Riiaast saabunud kolleegi A. Zarinši, kes oli vastuvõtjaks ja teejuhiks. Esimeseks peatuseks oli tööliste puhkekodu „Bierini“. Jõudes kohale võeti meid sealolijate poolt südamliku Kuuramaa laulu „Tule, tuul, ja tõuka paati“ helidel vastu, millele järgnes lillede ülendmine ja tervitused. Erilist südamlikkust näitasid lätlased veel hommikueine juures, kus püüti pakuda nii kõnedes kui ka söökides kõige paremat. Ümbruse ja ruumide suhtes püüti ka igati seletada ja näidata paremust, puhkeaja vajadust töölistele, mida sealsetes puhkekodudes täieliselt nautida võis. Eriti ilus on seal järv, mille kaldal asub puhkekodu.

Lahkudes tänas kõiki puhkekodus viibijaid ilusa ja südamliku vastuvõtu eest läti keeles pr. Juhanson, mille järele jatkasime edasisõitu.

Riiga jõudes püüti kasutada võimalust äridega tutvuda, et ka mõningaid mälestusesemeid osta — kuna järgnevatel päevil pühade tõttu ärid olid suletud. Järgnevatks peatuseks oli tutvumine trükitöölise majaga, mis osutus ka omaette 7-kordseks pilvelõhkujaks. Maja keldrikorral asub köök ja söökla, kus ka meile oli ette nähtud lõunastamine. Huvitavat vaadet pakkus köök, kus kõik toimus elektri abil. Esimesel korral asub suur pidusaal, mis mahutab umbes 800 inimest, teisel korral on Riia trükitöölise haigekassa ja ühingu asjaajamine, juhatused ruumid ning veel väike saal 200 inimesele, mida kasutatakse võimlaks ja igasuguse spordi otstarbeks. Ülemistel kordadel on elukorterid.

Pärast Riia trükitöölise ühingu majaga tutvumist siirdusime „Rota“ trükikoda vaatama. Seal ühines meiega üks läti kolleeg, V. Šmiedebergs, kes oli ka selleks ajaks linna jäänud, et meid juhtida ja seletusi anda, kuna enamik oli pühade puhul suvepuhkust nautimas. „Rota“ trükikoda on üks suurimaid ja eeskujulikemaid trükikodasid Riias, kus töötab üle paarisaja tööliste. Eriti silma paistis puhtus, siis veel rieteruum ja söögikapid igale töölistele eraldi, peale selle söögisaal ja lugemistuba, isegi suur saal ei puudu koosviibimiseks.

Seejärel sõitsime NMKÜ-sse, kus oli korraldatud meile öökorter. Sealtsi paaritunnilise puhkuse järele sõitsime randa „Majorisse“, et ka sealsetel jaanipäeva-pidustustest osa võtta. Aga ilm oli väga külm, seepärast ei olnud pidutaju nii suurepärase nagu ta algul pidi kujunema. Paaritunnilise sealviibimise järele sõitsime tagasi Riiga, et puhata.

Järgmisel hommikul jõime NMKÜ-s kohvi ja asusime seejärel päevakava täites Riia näituse külastamisele, kus oli väljapanekuid 5 aasta kohta, mis oli selle aja jooksul saavutatud. Peale selle anti meile seletust Läti vabadussambast. Siis külastasime veel Kunstimuseumi, kus oli väljapanekuid kõigilt tuntud kunstnikelt.

Lõunaks siirdusime jälle randa „Majorisse“, kus korraldati lõuna, millest võttis osa ka Riia trükitöölise esimees hr. Ruubenis oma abikaasaga. Esimees tervitas tartlasi ja toonitas meie sõprussideid oma kõnes trükitöölise vastu, andes üle parimad soovid Läti tööliste poolt. Tartu ühingu poolt vastas kolleeg Roorand samaga, andes üle Tartu ühingu 25 a. juubeli albumi ja miniatüürlaualdip.

Sealt sõitsime Kemeris. Kemeris peatusime suure „Hotell Kemeris“ ees, tutvusime hotelli ruumidega, vesiravilaga ja tervisveedallikaga.

Tagasisõidul õhtustasime jälle „Majoris“, kust sõitsime pärast seda jälle Riiga, et vaadata ka Riia ööelu.

Ärasõidu hommikul läbistasime veel Riia vanalinna, sõitsime vennastekalmistule, sealtsi loomaaeda ja siis ei peatunud enne kui Siguldal.

Jõudes Sigulda jätsime autobused jaama juure ning ise siirdusime Gauja ääre mäest alla, kus on Baltimaade ilusaim koht. Seal kasutasime ka võimalust ujumiseks, vaatamata, et vesi jões üle põlvede ei ulatunud. Seejärel vaatasime Läti kirjanike puhkekodu, mis asub mäe veerul maalilises kohas.

Veetnud veel viimased koosviibimised meie lahkete ja sõbralike saatjatega lõunalaual, liikusime jaama, et valmistuda lahkumisele. Aeg oli kadunud kiiresti ja lahkumine oli paratamatu, kus tuli jätta maha uued sõbrad, tuttavad, kes päevade jooksul saanud lähedaseks. Veel viimased sõnad, tänu saatjale ja vastuvõtjale, siis veel lahkumislaul, kusjuures eriti südamlikuks kujunes kahe naaberriigi ametivendade lahkumine.

Vasulas jalutuskäigul

Pühapäeval, 20. aug., korraldas kultuurtoimikond jalutuskäigu Vasula järvele.

Päev möödus vahelduvalt bajaanimuusika, ujumise ja laulu saatel. Öhtu eel muutus ilm pilviseks, mille tagajärjel ka paar hoovihmasagarat paiskas ülalt veidi karastust ühepäeva-suvitajale. Hoolimata sellest oli osavõtjate tuju küllalt hea ja sooviti tulevikus sääraseid ühiseid algatusi rohkem ette võtta.

Eduard Stau
In memoriam

6. augustil sulges oma silmad igaveseks kolleeg masinalladuja Ed. Stau. Rabavalt, peaaegu usumatult levis see sõnum Tartu trükkirahva peres. Veel nädal tagasi töötas ta oma masina taga parimas meheas ja täis elujõudu, ja nüüd — ei olegi enam! Näiliselt tühine haigus, mille pärast arst ta 6 päevaks koju kirjutas, oli salakaval ja kurjem kui seda keegi ette võis arvata. Arstiti kergekujulist grippi, hauda viis aga veremürgitus, mis algas jalast — teadmata kust saadud haavakesest. Teine arst taipas eksitust ja tegi korralduse haiglasse viimiseks, kus kiiresti vastavad süstimid tehti. Esialgu kohe oleks nagu paranenud, kuid hilja — mürk oli juba oma töö teinud. Arstile, nagu vabanduseks, leiti pärast surma veel väike viga südames ja midagi tuberkuloositaolist ja veremürgitus, mis maksis elu.

Eduard Stauga oleme kaotanud ühe tublima töömehe, parima seltsimehe ja kaasvõitleja. Kes on töötanud koos kadunuga, see võib ainult seda kinnitada, et nii sõbralikku ja heatahtliku suhtumisega töökaaslast nagu seda oli E. Stau, kohtab elus vaid harva.

Kadunu õppis ameti Tartus Laakmanni trükkikojas. Töötas mitmes trükkikojas Tartus, Viljandis ja Tallinnas. Viimaste töökohtadena olgu nimetatud Tallinnas Ühistrükkikoda ja Eesti Kirjanduse Seltsi.

Viimseid tervisi Sulle, tubli kolleeg, Tartu kolleegidelt kui ka kõigilt teisilt, kellele elu on võimaldanud Sinuga meelejärvaid kokkupuuteid!

O. K.

Viljandis huvireisil

Pühapäeval, 13. aug., korraldas kultuurtoimkond väljasõidu autobusega Viljandi, et külastada seal-seid ametivendi ja tutvuda selle kauni kodumaa linnaga.

Jõudes varakult kohale kohtasime ametivendade, kes meid lahkelt tutvustasid vaatamisväärsustega. Esimeses järjekorras oli kõigi sooviks järve ujulasse end karastama minna, mida kasutati paar tundi.

Seejärele asusime lossimägede vaatlemisele, kust avanes suurepärane vaade Viljandi järvele ja ümbrusele. Külastasime ka 1915. a. ohvrite haudu ja surnuacada.

Järgnes esinduslikus Eve restoranis vastuvõtt lõunasöögi näol, kus istusime paar tundi keha karastades ja vesteldes. Tartu Trükitöölise Ühingu esimees V. Ploom tänas Viljandi kolleegi lahke ja südamliku vastuvõtu eest, andes edasi küllakutse Tartu. Lõunalaualust tõustes asusime teele Uueveski basseini vaatama, kus peatusime ja kasutasime ka võimalust ujumise ning võrkpallimänguga aega viita.

Siirdusime veel järve ääre, et korraldada mootorpaatidega ümber järve sõit. Jõudes tagasi peatusime ujulas, kuni oli käes aeg lahkumiseks.

Lahkumisel tänades lahkeid vastuvõtjaid algas sõit kodu poole. Laulu saatel jõuti peagi Tartu tagasi, et puhata sõiduväsimusest algavaks uueks töönädalaks.

Spardiosa

3. Soome-Eesti trükitöölise maavõistlus

5. augustil s. a. peeti Tallinna staadionil kolmas Eesti ja Soome trükitöölise liitude vaheline maavõistlus jalgpallis, mis lõppes soome kolleegide võiduga 4:2. Üldiselt võiks siiski märkida, et soomlaste meeskond oli tehniliselt tugevam eestlaste meeskonnast. Eesti meeskonnal andis tunda eriti koostöö ja platseerumine, mida soomlaste juures oli küllaldaselt. Meeskonnad rivistusid järgmiselt:

EESTI

R. Rünne

H. Kaun F. Karm

E. Kaleviste E. Jürgens A. Veinberg

A. Leichner H. Kippar Ed. Tassa L. Kass H. Urm

Y. Kymälä A. Pesonen L. Bäckström H. Granström

O. Aavikko

L. Karragin K. Kirsi B. Laakso

T. Pulkkinen A. Lehtinen

T. Hagman

SOOME

Eesti meeskond oli koostatud Tallinna ja Tartu mängijatest, Soome meeskonda kuulusid Helsingi, Porvoo ja Turu mängijad. Peale selle kuulusid Soome meeskonda soome jalgpallis kuulsad nimed nagu Granström, Karragin, Kylmälä j.t. Seega oli õige vähe lootusi jagu saada soomlastest ja enamik ennustajaid kõneleski eestlaste kaotusest.

Eestlased algasid mängu kõva surumisega soomlaste väravale ja paiguti oli tunne, nagu olekid nad välja peremeesteks. Igal juhul tehti kõik, et väarikalt vastu panna tugevale vastasele. Juba algul Kass ja Veinberg pörutasid palliga väravaltidele. Ainult halb õnn takistas palli libisemist soomlaste võrku. Selline äge pealetung näis soomlasi viivat segadusse. Seetõttu juba 18. minutil Kippar lõi uuesti väravale. Soome väravavaht valmistus püüdma, aga pall pörkas kaitse vea tõttu värava teise nurka. Seega seis 1:0 eestlaste kasuks. Mõne aja möödudes, kus pall käis vaheldumisi ühe ja teise värava all, said soomlased tasuvärava ja poolaeg lõppes 1:1.

Teisel poolajal soomlased näisid end tugevasti kokku võtnud olevat ja alustasid pealetungi eestlaste väravale. Mängu esimesel minutil Granström lõi väravale ja saavutas seisu 2:1. Press kestis siiski edasi ja soomlased tahtsid seekord end näidata õigest küljest. Pall sattus igast seisust ikkagi eestlaste poolele ja korneritega oli üsna tegemist. See oli aeg, kus soomlased valitsesid täieliselt mänguvälja ja eestlastel tuli teha tõhusat kaitsetööd. Säärane maruline pealetung kiskus kaasa isegi pealtvaatajad, kes ergutasid soomlasi kisaga. Eesti väravavahil oli üsna keerulisi situatsioone ja ta töötas ennastalgavalt. Hoolimata sellest juba 38. minutil Granström murdis uuesti läbi ja lõi seisu 3:1. Kaks minutit hiljem tuli juba 4:1. Eestlased hakkasid toibuma ja publik alustas oma-meeste ergutamist. Sellekohased katsed jäid siiski tagajärjeta, kuigi soomlased olid tugevalt rünnanud. Alles lõpuminuteil eestlased surusid läbi korneri. Korneri väljalöögist tekkis sumin väravas ja selles suminas löödi soomlastele lisaks veel 1 värav. Seega mäng lõppes üldse 4:2 soomlaste kasuks.

Kokkuvõttes. Soomlased said teenitud võidu, eestlastel tuleb teha palju tööd, et soomlastele vastu panna. Eriti aga on vaja koostööd ja platseerumist, mis vähese koosmängu tõttu annab end tugevalt tunda. Noh, loodame tuleval aastal Helsingis või kusagil muus soome linnas paremat tagajärge. Igal juhul väravate suhe vastab täpselt samale mis Eesti-Soome maavõistluse puhul Helsingis.

Bankett soome jalgpallimeestele

Ühingu spordiring korraldas Soome-Eesti maavõistluse puhul jalgpallimeestele banketi, millest võtsid osa nii Soome kui Eesti meeskondade liikmed ja kutsutud külalised. Bankett õnnestus igapidi ja lõbusas meeleolus vahetati mõtteid äsja peetud maavõistluse üle. Banketi talitustööd lasid ühingu naisringi õlgadel, mille eest naisringi liikmeile suurim tänu.

Album maavõistluse puhul

Möödunud maavõistluse puhul andis liit välja maitseska albumi-kava, mida jagati tasuta maavõistlusele tulijatele. Kava oli kahekümneleheküljeline, ja tänu temale, suudeti hankida lisatulusid maavõistluse kulude katteks. Eriti hästi suhtusid sellele üritusele trükikojad ja trükifirmad, võimaldades kavasse hinnalisi kuulutusi. „Päevalehe“ trükikoda püüdis omalt poolt koostada tehniliselt õnnestunud lao, eriti märkida võiks kava esimest tiitellehte. See võiks oma mõtte, sümmeetria ja kirjade esiletõstmise poolest olla eeskujuks sellalastele trükiteedele.

Aitäh kõigile arvukaile abilisele selle kava väljatöötamisel.

E. J. L. tegevusest

Teatavasti 1936. a. alates ETL lõpetas liikmeks maksu maksmise Eestimaa Töölisühingute Keskkliidule, kuna Keskkliit ei saanud tegutseda normaalselt põhikirja alusel. Seda otsust kinnitasid liidu volikogu koosolekud ja kongress. Liit on palunud Keskkliidult aruandeid rahalise olukorra kohta, kuid seda pole täidetud. Vastuoksa, Keskkliit nõudis 4—5 korral liikmeks maksu tasumist. Kuna Keskkliidu põhikirja alusel tuleb lugeda lahkunuks liikmeks maksu mittetasuvad liidud ja ETL see on tasumata 1936., 1937., 1938. ja 1939. a. I poole eest, siis liidu juhatus otsustas teha lõpu senisele ebaselgele olukorrale ja palus Keskkliidu juhatus arvestada ETL lahkunuks Keskkliidu liikmeskonnast vastavalt Keskkliidu põhikirjale. Seega on juriidiline vahakord Keskkliiduga lõpetatud. Otsust mõjutas Keskkliidu uus põhikiri, mis loob sootuks uue olukorra Keskkliidu mõistesse ja muudab senise töölisorganisatsioonide jõu tsentrumi teisekujuliseks.

*

Kuna ühingud peavad paratamatult üle minema uutele normaalpõhikirjadele, siis liidu juhatus asus nende ühingute ülemineku menetlust normaalpõhikirjadele keskendama. Sel alusel tuleksid igas ühingus ühesugused põhikirjad ja need registreeritakse korraga koos liidu põhikirjaga. Sellega

oleks üleminek teostatud korraga ja segadusi sünnitamata. Ülemineku aktsioon on olnud vastava määrase kaudu antavast tähtpäevast.

*

Sellega ühenduses tuleb korraldamisele ka mõne uue ühingu registreerimine. Nii, näiteks, on Valga soovinud iseseisvat ühingut. Olukorra tõttu tuleb ehk ka mujal kohtades, kus seni olid usaldusmehed, luua iseseisvad ühinged. Seepärast liidu juhatus jälgib senist põhikirjadele ülemineku korda ja korraldab vastavalt ka uute ühingute küsimuse.

*

Liidu puhkekodu nõuab siiski palju askeldusi ja korraldustöid, mis võtab osa liidu juhatuse energiast. Tubade üürimine ja selle kord, majas esinevad puudused ja arusaamatused, vajaliku sisustuse täiendamine ning maja korrastamine — sellega tuleb palju tegelda. Majanduslikust küljest pole puhkekodu ka end suutnud palju amortiseerida ja kulude katmine moodustab tõsise küsimuse. Siiski loodetakse see suvi kuludega olla tasakaalus ja tasuta osa võlgu, kuigi viimast vähemal määral.

*

Pärnu kolleeg A. Hertenberg, kes 1927. a. valiti Pärnu ühingu auliikmeks ja seega vabastati liikmemaksu maksmisest, esitas soovi vanaduse vastu kindlustamise fondile arvamiseks. Määruste järgi oleks H. õigustatud selleks vaid siis, kui ta oleks tasunud 520 nädalat minimaalselt liikmemakse. H. oli tasunud vaid 8 a. liikmemaksu ja seetõttu määruste alusel ei saadud teda arvata fondile.

*

Liidu organisatsioonide liikmete arv näitab pidevat tõusu. Tallinnas on 1939. a. jooksul tulnud juure umbes 75 kolleegi. Arvates maha väljalangenute arvu suurenes liikmeskond siiski vähimalt 60 võrra. Tartus on liikmeid 200 ümber, Narvas on arv samuti tõusev. Liikmete arv peab praegu olema üle 900, olles aasta vahetusel 879.

*

Liit on suurt rõhku pannud aktiivses töös kutseoskuse arendamise ja seaduse rakendamise alale. Seetõttu on pidevalt hoitud kontakti vastavate keskorganisatsioonidega, kelle kompetentsi kuulub sellekohaste töölisesindajate määramine. Seetõttu on suudetud läbi viia trükitoölisest esindaja kutseoskuse nõukogusse ja rea linnade kutseoskuse ametitesse. Loodame, et meie esindajad peavad silmas meie kui ka üldise kutseala huve töölistkonna seisukohalt.

*

5. augustil peeti Eesti-Soome trükitoölisete liitude vahel 3. maavõistlus jalgpallis. Seekord Tallinnas,

kuna esimene peeti Tartus ja teine Helsingis. Spordisuhete kaudu loodetakse teha osake tutvumistööd mõlema vennasrahva kolleegide peres.

*

Uutes normaalpõhikirjades pole nähtud ette kuulumist rahvusvahelistesse kutsekeskustesse. ETL on algusest peale kuulunud Rahvusvahelise Trükitoölisete Kutsesekretariaadi liikmeks ja tahab sinna kuuluda, kui selleks ei teki kohalikke raskusi. Seetõttu on õiendatud vastavad liikmemaksud kuni 1938. aastani.

*

Trükitoölisete palkade nivoo suurtööstuses (üle 1600 töölise) näitab normaalset tendentsi pikaldateks tõusuks, mida põhjustab hea konjunktuur tööalal, aga samal ajal ka surve pehmenemine minimaalpalkade kehtimapaneku tõttu. Seega üleriiklik palkade kokkulepe hakkab end pikkamisi õigustama ja täidab sellele pandud lootusi, kuigi kogu tulemus pole küllalt efektnene ja mõjuv. Võrreldes 1939. a. maikuuga on palga keskmine tunniteenus meestel 5% ja naistel 7% tõusnud.

ÕELDAKSE, et tänapäeval peab valitsema ühiskondlik rahu ja pole lubatav ükski liikumine, mille sihiks on ühe kihil ässitamine teise kihil vastu. Värsked sündmused kirikuelus tõendavad siiski, et see töö ei tarvitse paika pidada. Nii algatasid 8 praostit sõjakäiku peapiiskopi vastu, nõudes tema tagandamist või tagasiastumist kõrgelt kohalt. Et seda tõhusamalt teha, selleks saadeti isegi märgukiri vabariigi valitsusele ja avalikkuses tehti teatavaks märgukirja sisu. Pole meie asi, kas seal oli kõik põhjendatud või mitte, igal juhul näitas see tõsiasia, et kirikuelus pole ka mitte ühtmeelt, olgugi et jumal on üks. Peapiiskop kutsus kokku kirikunõukogu ja selle istungil otsustati praostite tegevus pidada ebaõigeks. Peapiiskop sai tõrjuda tagasi enda vastu sihitud süüdistused ja jääda ametisse edasi. Mis sünnib nüüd praostitega, kes märgukirja kokku seadsid ja selle avaldasid ajakirjanduses, näeme tulevikus. Igal juhul näitas see jõukatsumine, et kirikuelu allub samadele seadustele mis harilik elu ka muul ühiskondlikul alal, hoolimata igasugustest rahustavatest seletustest.

*

KEEGI suur W. kirjutab „Uus Eesti“ 29. augusti numbris muljeid ühingute esimeeste kokku-

tulekust, käsitades omapäraselt kutseühinglaste väiteid. Nii kirjutab ta: vana kaader püüdis tööliskonna noorematele juhtidele külge pookida alaväärtuslikkuse tunnet... Alaväärtuslikkuse tunnet leiab W. selles, et kõnelejad rõhutasid vahetegevust töölise ja teiste kodanike vahel. Kui W. oleks veidi süvenenud neisse sõnavõttudesse, siis oleks teine pilt: mitte alaväärtuslikkuse tunnet rõhutasid kõnelejad, vaid vastuoksa: nad protesteerisid selle vastu, et töölise suhtes pannakse kehtima suuremad keelud ja nõuded, mida muud kodanike ühendused praegu ei tunne. Samuti tõlgitseb W. täiesti valesti sõnavõtjate seisukohti poliitiliselt karistatute tegevuse keelu kohta kutseühingutes. W. ütleb, et kõnelejad tahtsid läbi viia mõtet, et ka kriminaalselt karistatud isikut ei lubataks valida juhatustesse. Täiesti vastupidi, sõnavõtjad rõhutasid, miks poliitiliste süütegude eest inimesed pannakse karistust kandma teiskordselt, ja töid näiteks, et isegi kriminaalselt karistatud (vargad jne.) omavad eelistust poliitilisele isikule ees — neid ei kitsenda paragrahv juhatusse valimiseks. Sõnavõttudest paistis ju küll selgesti välja, et poliitiline isik on ideede eest kannataja ja seepärast ei tohi ometigi ideeinimesi võrrelda ja viia allapoole harilikust vargast.

Aga noh, eks iga mehe kõrvad ole ise asi, kui tahetakse nii kuulda ja mitte tõele au anda.

*

„GRAAFIKA“ — litograafide üleriiklik kutseühing — on seatud alternatiivi ette: likvideerida end ja sulada ühte Tallinna Trükitöölise Ühingu. Sellekohane likvideerimine peab sündima kehtiva kutseühingute seaduse põhjal, mis ei luba ühes territoriaalpiirkonnas tegutseda teist paralleelühingut. „Graafika“ on paralleelühing. Esiteks: tema liikmed kuuluvad kutseliselt samasse kutseharru mida organiseerib Tallinna Trükitöölise Ühing. Nii on Tallinna Trükitöölise Ühingu terve hulk litograafe ja seda enamikus „Päevalehe“ trükkikojast. Teiseks: litograafide huvid ei erine teiste spetsialiteetide huvidest polügraafia tööharrus ja on tihedasti sellega seotud. Moodsad trükkikojad omavad kõik polügraafiatöö kaadrid — paberist trükkimiseni.

Juba mõnd aega püüti „Graafika“ juhatusega astuda kontakti nende ühingu liitu toomiseks. Kahjuks neist püüetest pole senini veel midagi välja tulnud. Vastavad ühingu peakoosolekud olid küll jaatavalt suhtunud liitumise mõttele, aga juhatust pole neile mõtteile annud konkreetset käiku ja nii on „Graafika“ jäanud senini väljaspoole Eesti Trükitöölise Liitu. Nüüd, ühingute ümberkorraldamisega, tuleb nende küsimus otsustamisele. Eesti Trükitöölise Liit ei näe põhjust, miks „Graafika“

ei peaks kuuluma üldisesse trükitöölise perre ja sellekohaste vormide leidmine pole raske, kui selleks tahet osutatakse. Oleme kuulnud, et „Graafika“ astus samme vastavate ametiasutuste juures enda iseseisvuse säilitamiseks, aga sealtpoolt pole leitud nende püsimise võimalust.

*

LIIDU senised kongressid kaovad uute normaalpõhikirjade alusel ja nende asemele astuvad nõukogud. Praegu liidu juhtivaks organiks oli liidu kongress, mis asus kokku iga kolme aasta tagant. Kongress määras kindlaks põhimõttelised küsimused ja valis nende põhimõtete alusel vastava juhatuse. Liidu nõukogu ülesandeks oli vaid liidu iga-aastane eelarve ja tegevuskava vastuvõtmine ning rahaliste aruannete kinnitamine. Nii võidi hoida lahus liidu majanduslik ja vaimne juhtimine. Et ka vähemad ühingud omaksid rohkem võimu liidu majanduse korraldamisel, selleks ei tehtud esindaja saatmisel vahet ei suure ega väikese ühingu vahel. Mõlemad andsid 1 esindaja. See võimaldas tunduvalt tõsta esile vähemate ühingute soove vastukaaluks suurtele ühingutele. Nüüd olukord muutub. Nõukogu võtab üle nii endise nõukogu kui ka kongressi funktsioonid. Tema volituste aeg pikeneb kolme aastani. Ta võib küll käia tihedamini koos, kuid juhatuse valimine sünnib iga kolme aasta tagant.

Samal ajal on nõukogu koostis muudetud kongressi alusel. Nii saadetakse nõukogu koosolekule esindajad mitte igast ühingust üks, vaid juba proportsionaalsuse süsteemi alusel. Seepärast suured ühingud tõstavad enda tähtsust ka majanduslike küsimuste otsustamisel, ja sellest on kahju. Mõni majanduslik üritus, mis suurele ühingule jõukohane, võib osutada sootuks vastuvõtmatuks väikesele ühingule. Aga häälled loevad ja suure ühingu hulgaline esindus matab kõik protesteerivad häälled. Nii võib osutada, et Tallinna ühing üksinda otsustab küsimused: oma 600 liikmega ta surub tagaplaanile kõik teised ülejäänud liikmed.

Slovakiid tahavad ühineda

Endisest Tšehhoslovakkia riigist lahkunud Slovakkia trükitöölised asutasid iseseisva liidu. Liit saatis hiljuti rahvusvahelisele trükitöölise kutsesekretariaadile avalduse arvata end sekretariaadi liikmeks. Sellekohane avaldus tuli arutusele sekretariaadi laiendatud istungil Kopenhaagenis augustis s. a.

70 aastat postkaarti

Postkaart, tänapäeva levinud vahend era- ja ärielus, on leiutatud 1869. aastal Viinis. Samal aastal võeti tema üldiselt tarvitusele ametlikus postis.

Tööühingud ametühingud

Ühingute liitumised

Kehtiva Töövõtjate kutseühingute seaduse alusel tulevad liitumisele mitmed senised ametühingud, mis asuvad ühes ja samas territoriaalpiirkonnas. Nii, näiteks, tuleb ühendamisele kaks Tallinnas asuvat sadamatöölise ühingut. Sellega asi ei piirdu, vaid kõikide sadamatöölise ühendamiseks üle Eesti asutatakse üleriiklik ühing, kuhu kuulusid Tallinn ja Pärnu osakondadena. Selline ühinemine teostub vastavate organisatsioonide omavahelise kokkuleppe kaudu.

Kullasepad vaidlevad vastu ühinemisele üleriikliku metallitöölise ühinguga. Seda põhjendatult. Neil on oma kollektiivleping ja nende kutseharu on tugevalt organiseeritud. Üldiselt metallitöölised pole siiski seevõrd organiseeritud kui kullasepad, pealegi on kullaseppade majanduslik seisund ka parem metallitöölisest ja seda organisatsiooni liikmemaksude poolest. Ühinedes kardavad kullasepad oma huvide vähest esiletõstmist, mis võib neile maksta lepingu halvenemist ja organisatsioonilise jõu nõrgenemist.

Klaasipuhujad asuvad samuti seisukohal, et neile peaks jääma oma kutseühing. Neil on leping, hea organisatsioon, suur liikmemaks. Ühinedes keemiatöölisega kaotaksid nad palju, kuna keemiatööstuse haru on nõrgalt organiseeritud ja seega mitte tugev. Küsimusi on ka teiste ametühingutega.

Sotsiaalpoliitika

Töötülide lahendamise seadus

Omajal ajal esitas Tööliskoda vabariigi valitsusele ettepanekud Töötülide lahendamise seaduse muutmiseks, täiendades seda mitme punktiga. Nii, näiteks, taheti saavutada menetlust, mis võimaldaks ühes või mitmes käitises olnud töötüli saavutusi laiendada kogu antud tööharu kohta, ilma et teised sama tööharu käitised oleksid üldse töötüli algatanud. Samuti nõuti ametühingutele õigust esineda tööliste volinikena, mis praegu pole võimalik. Sotsiaalminister oma hiljutises sõnavõtus märkis, et sellised muudatused võetakse ette pärast ühingute normaalpõhikirjadele üleminekut.

Vanade ja invaliidide kindlustamine

Juba kauemat aega on tööliskond nõudnud üldist vanade ja invaliidide kindlustamise seadust,

millele toeks olid arvukad resolutsioonid suurläbimõeldud koosolekutelt ja tööliste kogumistelt. Siiski pole veel väljavaateid selle seaduse kehtimapanemiseks, sest et praegusel ajal tuleb kõik rahareservid kasutada riigikaitsetööks, teiseks aga tuleb enne selle seaduse valmimist ellu viia üldine haiguskindlustuse seadus, mis oleks aluseks vanade ja invaliidide kindlustamise seadusele. Nii on olukord üsna umbmäärane, ja teadmata on, millal saab asja vanade ja invaliidide kindlustamisest üldises ulatuses.

(RTA). Rahvasteliidu senised liikmed — Ungari ja Peruu — teatasid oma lahkumisest Rahvasteliidust. Sellest hoolimata avaldasid mõlemad soovi jääda edasi Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni liikmeks.

(RTA). 1940. aastal peetaval Rahvusvahelisel 26. Töökongressil tulevad arutamisele muu hulgas ka järgmised küsimused: 1) Tööjärelevalve tööstuslikes ja kaubanduslikes ettevõtetes, 2) Näidake puhkeajaga kaubanduses ja büroodes, 3) Õnnetuste vastu kindlustamise määrused mäetööstuses, 4) Teenijate õigused raadiojaamades, kaugenägemis- ja mehhaanilistes hääleseadeldiste ettevõtetes.

Tööliskojast

Tartu töölisvanemate

ja ametühingute esindajate ühine koosolek peeti Tartu Trükitöölise Ühingu ruumes, millest võttis osa 35 esindaja ümber. Koosolekul refereeris A. Offenbach muljetest rahvusvaheliselt töökongressilt ja O. Koplus eelseisvatest Tööliskoja valimiseeltöödest. Koosolekul oli opositsiooni valimistoimkonna poolt koostatud nimekirjale ja taheti läbi viia ettepanek paralleelnimekirja püstitamiseks. Koosolekul selgitati üksikasjaliselt vastuolud, mis tingivad esineva opositsioonitamise toimkonna nimekirjale ja need leiti põhjendamatuks olevat. Määrava hääleteenamusega koosolek jäi toimkonna kandidaatide nimekirja juure ja ei pidanud soovitavaks teissuguse nimekirja koostamist.

Tallinnas

peetud töölisvanemate, väljasmeeste ja ametühingute esindajate ühine koosolek 10. septembril s. a. otsustas samuti toetada üleriikliku toimkonna nimekirja Tööliskoja valimistel, pidades paralleelnimekirja koostamist tööliskonna ridade lõhkumiseks.

Paralleelnimekirja koostamise on endale võtnud Eesti Tekstiiltöölise Ühingu tegeledasid.

VÄLISMAINE ringvaade

NÕUKOGUDE Vene ja Saksa sõlmisid omavahel mittekallaletungi lepingu. Mõned on arusaamatuses: venelased on ju kõige kurjemad fašismile ja fašistid omakord tahavad hävitada vene kommunistliiku riigikorra. Luues kokkuleppe sakslastega kergendavad nad fašistidele kaitset demokraatlike riikide pealetungi puhul puhkenud sõjas. Seletused sel alal on mitmesugused, tahaksime vaid siinkohal selgitada üldiselt tuntud asju. Kui venelased sõlmisid kokkuleppe sakslastega, siis selleks, et hoida oma maad laskumast sõja puhul raskustesse. Teiseks said nad seekaudu anda moraalse löögi fašismile, kes oma võitluse terava löögi suunas kommunistide vastu. Kolmandaks said nad seekaudu viia segadusse Jaapani imperialistlikud plaanid ja aidata jahendada kominternivastast liitu (Jaapan, Itaalia ja Saksamaa).

Venelased pole küsinud, mis arvavad sellest demokraatlikud maad. Nad seadsid oma poliitika välissuhete alal mugavasse asendisse, teades, et paratamata tuleb konflikt demokraatlike ja fašistlike riikide vahel ja arvestades sealjuures ka fašistlike riikide paratamatut nõrkust. Kui Saksamaa kaotab sõja, kaob ka Saksa fašism. Venelased saavad kätte ilma vaevata selle, mis nad tahtsid. Kui aga Saksamaa ei peaks kaotama, vaid kaotajaks osutuvad demokraatlikud riigid, siis sakslaste valatud veri ja ohvrid demokraatlike riikide rinde mürdmiseks viiksid Saksamaa ise seevõrd suure raskusse, et venelased ei tarvitseks tükil ajal neid karta. Embkumb — võidab või kaotab — venelased arvestavad endale head olemist, olles kõik need sõja-aastad eemal verevalamisest ja majanduslikust ruineerumisest. Nagu näeme, pole venelaste taktika kuigi halb — ta osutuks vaid siis suureks veaks, kui demokraatlikud riigid ilma püssipauguta — nagu Čehhoslovakkia — annaksid alla ja aitaksid fašismi vägevust tõsta. Seda aga ei sünni, ja nii on venelased mänginud üsna kindlale panusele.

*

RAHVUSSOTSIALISM on saanud seda, mille poole ta pidi ajaloo raudse seaduse järgi minema:

sõda. Fašism tähendab sõda — ilma võõraste maade vallutamiset ja värskete vere ning majanduslike ressursside juuretoomiseta fašism upub enesse. Ja nii ongi Saksamaa diktaator Hitler jõudnud oma elu suurima mängu juure, ilma et ta oleks seda saanud kuidagi takistada. Kui ta oleks loobunud koridorist, Danzigist ja paljudest muudest hegemooniapüüetest, oleks Saksamaa raske majanduslik olukord viinud ikkagi Saksamaa praeguse režiimi küsimärgi alla. Ja nii andis Hitler käsu rünnata Poolat. Ta teadis, et ees on suured vastased. Suur-Briti ja Prantsusmaa olid esimesed vastuhakkajad. Samuti ka Nõukogude Vene. Et viimast siiski isoleerida oma vastaste hulgast, selleks Hitler loobus ühest oma kandvamat ideest: lakkamatu võitlus kommunismi vastu. Nii sündis Vene-Saksa leping natsionaalsotsialismi ühe kandvama idee purustamise kaudu. Itaalia oli küll rahvus-sotsialistidel kasutada trumbina, aga Hitler pidi ka teadma, et Itaalia ei saa teda aidata, kuna Itaalia viibib sõjaliselt veelgi halvemal positsioonil kui Saksamaa. Mussolini — Itaalia diktaator — pidi kainenema, ja nii astus Saksamaa üksi vastu Poolale, Suur-Britile ja Prantsusmaale. Kes selles mängus võidab? Liitriikidel on reservid, raha ja sõprus. Saksamaa sõbrad on sündinud hirmust või pressist — Saksamaal tarvitseb vaid raskusisette sattuda, juba langevad neutraalseks tema sõbrad.

See tuleb meelega sõda sakslastele. Rahvus-sotsialistlik aparatuur võitleb iseolemise eest, ja neil pole valikut: mitte võidelda tähendab hävida rahva omakohtu kaudu. Seepärast tehakse kõik, et vastu panna liitriikide ühendatud jõule. Seepärast pole ka ülesanne kerge, aga tehniliselt on siiski võit nende poolel.

Juba sünnib meelega teakte — sakslased lasksid põhja reisiariku 1400 inimesega. Enamus neist olid kanadalased ja ameeriklased. Pole ime, kui ka Põhja-Ameerika Ühendriigid võivad sakslastele sõja kuulutada, ja nii tekib vastu uus vägev jõud. Ja sakslaste jõu juurekasv? Pole kusaqilt võtta — ei Balkanilt, ei vallutatud Čehhoslovakkia, ei kusaqilt. Ja nii areneb praegu meie sajandi suurim kurbmäng inimeludega.

KIRJUT maailmast

Ametiühingute päevaleht

Põhja-Ameerika Ühendriikide ametiühingud on seevõrd tugevad, et suudavad välja anda iga päev ilmuvat päevalehte „Milwaukee Evening Post“. Toimetajaks on trükitöölise liidu esimees A. L. Guis. See leht on määratud vaid ühe osariigi ametiühinglaste tarvis, kuna teistes osariikides ilmub arvukalt ka teisi ametiühingulisi lehti.

Direktorite palgad

Ameerika suurimate trustide direktorid teenivad raha, millest meie oludes võib vaid unistada. Nii saab tubakaäri president aastast 331.000 dollarit palka. Telefoni- ja telegraafitrusti direktor saab 209.000 dollarit. Alla 100.000 dollari ei saa ükski sellise trusti direktor ega kõrgem juhtivam ametnik. Võrdluseks meie oludega olgu märgitud, et dollar maksab praegu 4 krooni ümber.

Trükitööde rohkus

Väikeses Šveitsis ilmub tänapäeval ligi 2000 perioodilist väljaannet — ajalehti, ajakirju, kalendreid jne. Aastas trükitakse ligi 3000 uut raamatut. Šveitsis on 6000 raamatukogu, kusjuures raamatute üldarv ulatub 10.000.000 köiteni. Pealeselle veetakse sisse veel samapalju välismail trükitud tooteid. See peaks andma pildi tänapäeva Šveitsi suurest kultuurinäljast.

Kes on John G. Vinant?

1939. aastal valiti uueks Rahvusvahelise Tööameti direktoriks ameeriklane John G. Vinant. Kuna direktori koht on suure tähtsusega nii töölisorganisatsiooni tegevuses kui ka mõjus liikmesriikide kohta, siis peaks huvi pakkuma ka Vinanti isik. Ta sündis 23. veebruaril 1889. aastal New Yorgis. 1917. ja 1923. aastal kuulus Vinant liikmena New Hampshire parlament. Vaheajal oli ta sama osariigi senati liikmeks. 1924. aastal valiti ta osariigi kuberneriks. Üldse püsis ta sel kohal kolme ametaja kestel, murdes seega ameeriklaste põlise traditsiooni ainult üks kord saada valitud kuberneriks. See tõendab tema suurt populaarsust New Hampshire osariigis. Kui Põhja-Ameerika Ühendriigid 1935. aastal astusid rahvusvahelise tööorga-

nisatsiooni liikmeks, siis esitati V. kui abidirektor Tööametisse. 1935. aasta oktoobris president Roosevelti tahtel pöördus V. tagasi kodumaale, et võtta üle sotsiaalse kindlustuse büroo juhtimine. 1937. aastal tuli ta tagasi Genfi vanale kohale. Samal aastal juhtis V. ka maailma tekstiilkonverentsi Washingtonis. Kui Rahvusvahelise Tööameti senine direktor H. Butler lahkus oma kohalt, valiti Vinant tema asemele, millisel kohal ta on tänapäevani.

Rahvusvaheline Tööamet

hakkas välja andma uut ajakirja „Aus dem Internationalen Arbeitsamt“, mille ülesandeks on tutvustada artiklite kaudu uudiseid Rahvusvahelise Tööameti tegevusest Genfis. Liidule saabus ajakirja number 1, mis sisaldab mitmesuguseid teateid. Seda ajakirja peaks kasutama ka üldpopulaarsete teemade selgitamiseks, eriti mis puutub liikmesriikide sotsiaalpoliitilisse tegevusse.

Ootamatult manalasse varisenud ühingu liiget

Eduard Stau'd

11. VIII 1890 — 6. VIII 1939

mälestab leinas

Tartu Trükitöölise Ühingu

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 17-2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub oktoobris 1939
Käsitöölise saatmise tähtpäev järgmise numbrisse 25. september 1939

Väljaandja: Eesti Trükitöölise Liit.

R. Tohver & Ko trükk, Tallinnas.

Vastutav toimetaja: A. Offenbach.

15. septembril 1939.